

יום ה', כ"א בתמוז תשס"א (12 ביולי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

בעקבות סיפור המעשה בקברו של ה"אור החיים הקדוש" שהופיע בדף זה לקראת יום השנה לפטירתו ביום ששי שעבר, התקבלה ההערה הנ"ל: סיפורי ניסים וישועות למיניהם מעידים על אמונת המספר יותר משבכוחם לשכנע שהדברים אכן כך (תמיד ניתן למצוא הסבר אחר ל"תופעה"). עם זאת, נשאלת השאלה לגבי אותם מתפללים על הקבר, שוודאי האמינו ביכולתם לשנות בכך את "רוע הגזירה": מדוע מצאו לנכון להתפלל רק כאשר נשקפה להם סכנת חיים ולא התפללו על המליונים שנרצחו והמשיכו להרצח בגולה. (או אולי התפללו וזה לא עזר, ומשום כך אין טעם לספר על תפילה זו ולהמעיט באמונה בכוחה). לכך, התייחסות צנועה: לא פעם נרשמו בדפים אלה דברים שבכוונתם להבהיר את העובדה כי כוחו של ישראל הוא בדיבור ובמחשבה, ולא בזרוע. בנוסף, מסורת עתיקה בידינו להשתטח בקברות אבותינו: במעשה המרגלים, פירש כלב בן-יפונה מעצתם והלך עד חברון להשתטח על קברי אבות. אמר להן: "אבותיי! בקשו עלי רחמים שאינצל מעצת מרגלים." [מסכת סוטה ל"ד:]: ועוד, בשעה שישבו הוריו שבעה על נחשון ווקסמן הי"ד, נשאל אביו, יהודה, איך הוא מגיב לעובדה שהתפללו המוני בית ישראל כל-כך הרבה שנחשון יינצל מידיהם של הערבים המרצחים ועם זאת, נרצח... ענה יהודה כי **לתפילה תמיד יש תשובה**. לפעמים, הוא אמר, התשובה היא "לא". אך תמיד התפילה נענית.

§§§

היום, **כ"א בתמוז**, בשנת תרצ"ד (1934-5694) **נפטר** "המשורר הלאומי", **חיים נחמן ביאליק**. נולד ב-1873, ביאליק בצעירותו היה סוחר עצים. לאחר ביקורו בקישינב (במולדביה) - בעקבות פוגרומים בה בשנות 1903-1905 - ושכתוצאה מכך החלה בריחה המונית של יהודים - ביאליק חיבר את השיר הגדול שלו, "בעיר ההריגה", בה הביע את זעמו על הפוגרומים שכה החרידו את העולם היהודי, ושהמריצו לארגון "הגנה עצמית". הרבה משיריו נכתבו לראשונה באידיש - שפת-האם שלו. ב-1924 עלה ביאליק לארץ ישראל, ולעשר שנים האחרונות של חייו התגורר בתל-אביב. כאן הוא ערך כמה כתבי-עת וייסד שני בתי-הוצאה. הוא גם הוציא לאור יצירות משוררים מתקופת ספרד.

כגדול המשוררים בתקופת התחיה הלאומית, ביאליק השפיע רבות על הספרות העברית והתפתחותה של השפה העברית. [תאריכון/יודאיקה לקסיקון]

§§§

פרשת "**פינחס**", שאותה אנו קוראים השבת, היא אחת משתי פרשיות בתורה, שכלולים בה כל מועדי ישראל שהתורה ציוותה עליהם (השניה היא פר' "**אמור**" שבספר "**ויקרא**"). לפי סדרי הלוח העברי, קוראים פרשת "**פינחס**" ברוב השנים בימי "בין המצרים": בשלושת השבועות שבין י"ז בתמוז לתשעה באב, בהם אנו מקיימים מנהגי אבילות על נפילת ירושלים בידי אויבים ועל חורבן בתי-מקדשנו. שואלים כמה מחכמי ישראל: מדוע מערבים כאן שמחת המועדים בימים של אבל וצער על אובדן עצמאות ישראל וחורבן בית-המקדש? הסביר זאת הצדיק רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב בדרך הבאה: ישראל עם-קדושים מתאבלים אבל גדול בימי "בין המצרים" על נפילת ירושלים, חורבן בית-המקדש ושאר צרות גדולות שבאו בימים ההם על עמנו מידי צורריו. קיים אפוא החשש, שכתוצאה מכל זאת ישקעו, חלילה, רבים מבני העם בתקופה זו של השנה בתהומות העצבות והייאוש. משום כך, קוראים בתורה בימים אלה על המועדים שהיו לישראל בזמן שבית-המקדש היה קיים. ורוח השמחה שנושבת מפרשה זו עשויה להפיג במידת-מה את מרירותם של ימי המצרים." [פרפראות לתורה]

יום נעים ושבת שלום!

כניסת השבת (ב"ש): 19²³

צאת השבת (ב"ש): 20²¹